

Vezetői program 2024-2029

Bevezetés

Az alábbiakban dr. Baranyai Tamás könyvtárigazgatói pályázatához tartozó szakmai és vezetői program olvasható, amelyet a veszprémi Eötvös Károly Könyvtár 2024. december 1-től megüresedő vezetői pozíciójára nyújt be. Tekintettel arra, hogy pályázóként egyben az intézmény jelenlegi vezetője is vagyok, a szakmai programot az előző vezetői ciklus szerves folytatásának szánom, ezért fontosnak tartom, hogy a jelenlegi vezetői mandátumom kezdő időpontja, 2019. december 1. óta elért eredmények is megjelenjenek az egyes témák tárgyalása folyamán e dokumentumban, hiszen gyakran ezekre épülnek a további tervek.

Az EKMK 2021-2025 évre szóló középtávú stratégiai terve, benne a jövőképpel és a küldetés nyilatkozattal megtalálható az intézmény honlapján (www.ekmk.hu). Ezek kidolgozásában személyesen is részt vettem; hűen tükrözik és adekvátan összefoglalják a könyvtár funkcióját és jövőjét illető elképzeléseimet. Nézeteim a szakmáról és jelenlegi munkahelyemet illetően az elmúlt 3-4 évben alapvetően nem változtak, ugyanazokat az értékeket képviselem, amiket a stratégiai terv kidolgozása idején.

A jelenleg érvényben lévő intézményi középtávú stratégia által kiemelt célokat, beavatkozási területeket, az eddig a könyvtár által ezekre adott válaszokat, illetve a további szükséges teendőket nem egybefüggően tárgyalja ez a vezetői program, hanem az egyes tematikai egységek logikáját követve. A megoldandó feladatok egy részét problémaként definiálja, mert ezek megoldásához egyéb külső tényezők is szükségesek (pl. fenntartó elvi és anyagi hozzájárulása), így ezek biztos megvalósítását felelősen ígérni nem lehet.

Az intézmény egyes szervezeti egységeinek feladatkörét is bemutatom, hogy a bírálóbizottság szakmát kevésbé ismerő tagjai átlássák, hogy melyik részlegen milyen munkafolyamatok zajlanak.

A magyar könyvtárügy általános helyzetét alapvetően befolyásoló tényezők (központi stratégia hiánya, szakképzés leépülése, eltérő kulturális területek támogatásának egyensúlytalanságai, kulturális dolgozók anyagi megbecsültségének alacsony szintje, olvasói szokások átalakulása stb.) természetesen könyvtárunkra is hatással vannak. Ezekkel azonban csupán olyan mértékben foglalkozunk, ameddig hatni tudunk rájuk (pl. általános trendeket figyelembevévő, de intézményre szabott stratégia kidolgozása, belső képzés megszervezése, kiegészítő forrásokért való lobbizás, olvasást népszerűsítő rendezvények).

Rövid bemutatás

A veszprémi Eötvös Károly Könyvtár (a továbbiakban korábbi elnevezésének közkeletű rövidítését használom: EKMK) Veszprém vármegye, illetve Veszprém Megyei Jogú Város egyik legnagyobb és leglátogatottabb kulturális intézménye. Általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár, amely ellát helyi, regionális és országos feladatokat is. Elsődleges funkciója, hogy az állampolgárok számára biztosítsa a hazai és nemzetközi információkhoz, dokumentumokhoz és tudásanyaghoz való egyenlő esélyű, szabad, korlátozás nélküli hozzáférést. A könyvtár e küldetését folyamatosan bővülő dokumentumállományával és szolgáltatásaival, technikai, technológiai felszereltségével, a könyvtárhasználók mindenkori igényeinek és elvárásainak figyelembevételével, munkatársainak szakmai felkészültségével valósítja meg. Működési rendje a hatályos jogszabályokkal összhangban lévő alapító okirata, folyamatosan aktualizált szervezeti és működési szabályzata, belső szabályzatai, munkaköri leírásai és az egyéb vonatkozó jogszabályok által megszabott keretek között zajlik.

Az intézmény neve jogszabályi előírás miatt Eötvös Károly Megyei Könyvtárról 2024-ben Eötvös Károly Könyvtárrá változott.

Fizikai környezet

A könyvtár központi épülete a város centrumától nem messze, egy kvázi kulturális negyedben, a színházhoz és a múzeumhoz közel található. A közelben több oktatási intézmény működik (általános és középiskola, egyetem). A helyi önkormányzat a kulturális negyed és a vele szomszédos zöldterület (Erzsébet liget, Szent Miklós-szegi Kálvária-domb) összekapcsolását TOP-pályázat keretében oldotta meg, és az elkövetkezendő években várható a Színházkert rekonstrukciója is, amelyre már korábban elkészültek a tervek. A fejlesztések egyik célja, hogy még több étellel töltsse meg a kulturális negyedet. Az utóbbi években a könyvtár közvetlen környezetében, a Színházkertben és a könyvtár udvarán több új, rendszeres, tömegeket vonzó rendezvény jelent meg (Gyerekert, Rátonyi Róbert Operettfesztivál, Íródeák Művészeti Udvar, Kézműves IZÉ). Bár ezek némelyikére már történt a könyvtár részéről kitelepülés, de a következő időszakban érdemes lesz alaposabban megvizsgálni, hogy ezeket a rendezvényeket hogyan tudná a könyvtár kihasználni saját magának és szolgáltatásainak még hatékonyabb népszerűsítésére.

A központi könyvtár épülete több mint 120 éve épült, eredeti funkciója püspöki jószágkormányzóság volt. Az épület külső és belső állaga is bőven hagy kívánnivalót maga után. Ugyan az elmúlt két évben a külső homlokzat több helyen felújításon esett át, az ebből kimaradó falrészek viszont ütések-kopottak, repedezettek. A falszigetelés hiánya időnként beázásokban nyilvánul meg. Mivel az épület egy eleve vizes területre épült, a falak helyenként feláznak, salétromosodnak. E problémák orvoslására a könyvtárnak sem jogcíme, sem anyagi eszköze nincs, hiszen az épületrekonstrukció fenntartói feladat, mindazonáltal rendkívül fontos, hogy a fenntartóval való közvetlen kommunikáció során erre a kérdésre továbbra is rendszeresen felhívjuk a figyelmet és a megoldást sürgezzük. A megfelelő szigetelés hiányát a falak állapota mellett fokozza az elöregedett külső nyílászárók problémája is. Ezek cseréjére is mihamarabb sor kell, hogy kerüljön.

Az épület műemlékvédelmi jellege behatárolja a hűtésre-fűtésre alkalmazható technológiát, valamint az infrastrukturális korszerűsítés, felújítás kereteit is. A hűtés hiánya viszont májustól szeptemberig több részleg munkáját is jelentősen megnehezíti. A következő öt év egyik legfontosabb feladata a légkondicionálás megoldása mindkét épületszárnyban. Ugyan ez szintén fenntartói kompetencia, de biztató, hogy az EKF programsorozathoz kapcsolódó épületrész-rekonstrukció kapcsán készültek tervek e probléma megoldására, valamint kazáncserére, és azóta is több bejárás történt. Egyelőre több lehetőség is körvonalazódik (csatlakozás a színház rendszerére, önálló rendszer kiépítése, fűtés és hűtés egységes, illetve egymástól elkülönített kezelése), de remélhetőleg legkésőbb a Színházkert átalakítása idején megoldódik ez a kérdés. Azért is rendkívül nagy jelentőségű ez a fejlesztés, mert az épület fűtésének biztosítása sem megnyugtató, hiszen a kazánok elavultak és nem lehet tudni, egyáltalán meddig működnek. Fűtés nélkül viszont az intézmény működése ellehetetlenül.

A hűtéshez kapcsolódik az árnyékolás kérdése is, hiszen a főépület harmadik szintje, valamint a főlépcsőház kiterjedt üvegfelületei ontják a meleget napos nyári idő esetén. Történtek ugyan kezdeti tapogatások fóliázás ügyében, de tekintettel a felület nagyságára, ennek költségei irreálisan magasak lennének. A harmadik emeleti árnyékolók jelenlegi állapota és hatékonysága azonban messze nem éri el a kívánt szintet; nem véletlen, hogy az itt található olvasótermet nyaranta rendszeresen le kell zárni. A harmadik emeleti árnyékolás is a következő vezetői ciklus megoldandó feladatai között van.

A nyilvános terek linóleum-felületei (a nemrég felújított gyermekkönyvtár kivételével, ahol PVC-padlóra cserélték a linóleumot) elöregedtek, repedezettek és cserére szorulnak. A gyermekkönyvtárban sem tökéletes a padló, mert több helyen felpúposodott, de ezt a jövő évi garanciális rendbetétel során helyrehozzák.

A nyilvános terek falaira már nagyon ráfér egy tisztasági festés, ez is a közeljövő feladatai közé tartozik.

A Komakút téri szárny belső falfelületei (a nemrég lefestett irodákat leszámítva) is repedezettek, koszosak, pl. lépcső melletti falkönyök, gazdasági irodába vezető folyosó fala. Nagyon rájuk férne egy tisztasági festés. Az itteni külső nyílászárók állapota is indokoltá tenné a cseréjüket.

A könyvtár jóformán az összes lehetséges helyiséget belakta, bővítésre lehetőség nincs, sőt raktározásra sem áll rendelkezésre elegendő terület. A használaton kívüli bútorok, eszközök, az épület négy kisebb helyiségében kerültek elhelyezésre. (Az Amerikai Kuckó átköltöztetésével egy újabb kis raktárhelyiséggel számolhatunk.) Bérleti szerződés keretében az Íródeák Tea- és Kávéház, a Veszprémer Klezmer Band és egy észt fiatalember bérel rendszeresen helyiséget a könyvtár főépületén belül, valamint az EKMK főépületében található a Veszprémi Magyar-Finn Egyesület (VEMAFI) székhelye is. Ezek viszonylag kis alapterületű épületrészek, a hatékonyabb helykihasználásban nem játszanának komoly szerepet akkor sem, ha a bérleti szerződést az intézmény megszakítaná. Kihasználatlan (és megközelítési nehézségük miatt elvileg kihasználhatatlan) területnek csupán a főépület Komakút téri szárnyának tetőtere, illetve a gyermekkönyvtár alatt húzódó pincehelyiség számít. A következő öt évben szeretném alaposabban körüljárni ezeknek a tereknek az esetleges kihasználási lehetőségeit.

A főbejárat előtti amfiteátrumban a jelenlegi ciklusban megrendezésre került színházi és bábszínházi előadás, rock koncert, zenés tehetségkutató, kórus előadás, író-olvasó találkozó, egyetemi kollokvium, táncház, nyári folyóirat-olvasó is, de kihasználtsága mégsem éri el a kívánt mértéket. Ahhoz, hogy jobban ki tudjuk használni azonban, mindenképpen kell az állagán javítani. Már a mostani vezetői ciklus elején is történt árajánlat-kérés ülések felszerelésére, ülőpárnák beszerzésére, napvitorlával való ellátásra, de ezekből a próbálkozásokból eddig sajnos semmi nem valósult meg. A zirci III. Béla Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola oktatói felé is történt megkeresés, hogy a lépcsők függőleges szürke felületeit valamilyen látványosabb grafikai elemmel lássák el a művészeti képzésben résztvevő tanulók, de még ebben az ügyben sem történt konkrét lépés. Ezek megoldása is a következő ciklusra marad.

Nem teljesen megoldott jelenleg a főépület ruhatárának kérdése, mert amíg nincs ruhatárosunk, nem kötelezhetjük a könyvtárhasználókat a ruhatár használatára. Erre a feladatra viszont szabad státuszunk nincs és valószínűleg nem is lesz. A jelenlegi ruhatár mindenképpen némi bővítésre és korszerűsítésre szorul, hogy az olvasók szívesebben és gyakrabban használják.

Az idei évtől a szolgálati gépjárművek számára sincs lehetőség huzamosabb ideig a Színházkertben parkolni. A parkolás a könyvtárhasználók számára is változatlanul problematikus, de a munkatársak számára az egyetem és a VKSZ jóvoltából idén az egyetemi mélygarázsban kedvezményesen kapott bérletek révén megoldódott. Ugyan a Füge cukrászda előtt kialakított ideiglenes (ingyenes) megállóhelyek használata a könyvtárhasználók számára is segítség lehet, tudomásunk van olyan olvasóról is, aki a központi könyvtár körüli nehézkes parkolás miatt inkább a fiókkönyvtárak valamelyikébe szokott át. Ugyanakkor a könyvtár megközelíthetősége tömegközlekedési eszközökkel biztosítva van, hiszen a közvetlen környéken több buszmegálló is található. Parkolás és tömegközlekedés terén sajnos az intézmény fejleszteni nem hivatott, viszont már többször szóba került, hogy a rászoruló, a könyvtárba eljutni nem (vagy csak nagyon nehezen) képes olvasók számára

lehetővé tesszük a kiszállítást és az otthonról történő kölcsönzés lehetőségét. A kérdés, amely nemrég napirenden volt, a jövő évtől újra megvitatásra és kidolgozásra kerül.

Az EKMK városszerte három fiókkönyvtárral rendelkezik, és két, közigazgatásilag Veszprémhez tartozó településen (Gyulafirátót és Veszprém-Kádárta) könyvtárpontot működtet. A három fiókkönyvtárból kettő társasházban helyezkedik el, egy pedig önálló épületben. Az önálló épületben működő Dózsavárosi Fiókkönyvtár felújítása az utóbbi ciklusban megvalósult, viszont elmaradt a tető felülvizsgálata, és a darabokban lehulló cserepek komoly gondot okoznak és veszélyhelyzetet teremthetnek. Ennek megoldására mihamarabb sort kell keríteni. Ugyanitt a kerítés lecsiszolása és újrafestése, valamint a nagykapu javítása vagy cseréje is szükséges, a garázs felújításáért pedig a Dózsavárosi Baráti Kör lobbizik a fenntartónál. Erre valószínűleg az ősz folyamán, még ebben a vezetői ciklusban sor kerül. Fontos, hogy a garázs mögött felhalmozódott veszélyes hulladék is elszállításra kerüljön. A két társasházban működő fiókkönyvtár egyik legnagyobb problémája a beázás. Ennek kiküszöbölésére éppen ebben az időszakban történik megfelelő beavatkozás a társasházi közös képviselők bevonásával. Könyvtárpont korábban az Agóra Veszprém Kulturális Központban és Jutaspusztán is működött, de ezeket kihasználatlanságuk miatt évekkel ezelőtt bezártuk. A VMJV által koordinált Proximities projekt kapcsán viszont érdemes lehet megvizsgálni, Veszprém mely lefedetlen területein lenne igény és lehetőség újabb könyvtárpont létesítésére, illetve korábbi újraindítására. Ha már az utcakönyvtár projekt eddig nem is valósult meg – hiszen jelenleg két könyves szekrény működik csupán a város eltérő pontjain –, a leselejtezett, de még jó állapotú könyveket akár buszmegállók esővédett várójában is el lehetne helyezni megfelelő installáció felszerelésével, amennyiben ehhez a fenntartó is hozzájárul.

Összefoglalva: Bár az elmúlt 5 évben – a jelenlegi vezetői ciklusban – számos infrastrukturális problémát sikerült megoldani (Iskola utcai fal vizesedésének megszüntetése, központi lépcső felcsiszolása és égéskésleltető lakkal való ellátása, balesetveszélyes forgóajtó cseréje, homlokzat egy részének újrafestése, Dózsavárosi Fiókkönyvtár rekonstrukciója, külső terasz korhadt fagerendáinak a cseréje, hagyományos égők cseréje energiatakarékos LED-égőkre, tűzjelző-csere, gyerekkönyvtár felújítása stb.), sajnos még bőven maradt megoldandó feladat. Ezek közül a legfontosabbak még egyszer a következők: kazáncsere, hűtés/fűtés és árnyékolás megnyugtató megoldása, második és harmadik emeleti linóleum/PVC padlócsere, ill. -javítás, nyilvános szolgálatokban tisztasági falfestés, külső nyílászárók cseréje, amfiteátrum felújítása, gyermekkönyvtár garanciális rendbetétele (hajszálrepedések, egyenetlen padló), ruhatár kibővítése, elmaradt dózsavárosi felújítások.

Munkatársak

A jelenlegi dolgozói létszám 52.5 fő. Létszámbővítésre jóformán nincs lehetőség, bár az elmúlt 4 évben 3 állandó és egy ideiglenes új státusszal gazdagodott az intézmény. A hatékony munkaszervezést bonyolítja, hogy idén három munkatársunk is családi örömök elé néz, illetve két munkatársunk egészségi állapota miatt időnként tartósan kiesik a munkavégzés alól. Ezért nagyon gyakran egy-egy aktuális helyzet megoldása élvez prioritást a munkavégzésből éppen ideiglenesen kieső munkatársak pótlására, így nagyon ritkán van arra lehetőség, hogy a munkaszervezés szempontjából minden tekintetben optimális állapotot megközelítsük.

Bár a fizetések alacsony volta miatt sajnos viszonylag nagy a fluktuáció, az elmúlt időszakban sikerült több elkötelezett, jó munkatárssal gyarapodni, akik fontosnak érezték a szakképzés (akár utólagos) megszerzését. A következő 5 éves ciklusban azonban – amennyiben a nyugdíj-korhatárról rendelkező jogszabály nem változik –, a jelenlegi munkatársak közel 20%-a nyugdíjba vonulhat, tehát a hagyományos szakképzéssel rendelkező „régimotoros” könyvtári szakemberek közül valószínűleg

többnek búcsút kell mondanunk. Szakképzett és elkötelezett könyvtárosokkal való pótlásuk komoly kihívást jelenthet majd az intézmény aktuális vezetőjének.

A legfontosabb motivációs eszköznek tartott anyagi elismerés (fizetésemelés, jutalmak) tekintetében a könyvtár csak abban az esetben tud előrelépni, amennyiben erre a fenntartó biztosítja a szükséges forrást. Erre sajnos jóval kevesebb esetben van lehetőség, mint amennyire azt a fizetések alacsony volta indokolná. A közelmúltban szóbeli ígéretet kaptunk a fenntartótól, hogy a kulturális területen is kidolgozásra kerül helyi szinten egy motivációs csomag, amely anyagi elismerést jelentene az elkötelezett, lojális munkatársak számára. Ennek megvalósulásáért kell lobbizni az elkövetkezendő időszakban, és úgy általában a jövőben is feladat, hogy a fenntartóval való kommunikációban állandó téma legyen a könyvtáros kollégák anyagi megbecsülésének fontossága. Alternatív motiválási módszerként már kidolgozás alatt áll a könyvtár elkötelezett és kiemelkedő teljesítményt nyújtó munkatársainak elismerésére megítélendő Eötvös-díj emlékplakett.

Az egyes részlegek személyi feltételei általánosságban biztosítottak. Kivételt jelent ez alól a ZUG részlege, ahonnan nemrég egy munkatársunk távozott, és az ő megfelelő pótlása még várat magára. A gyermekkönyvtárban jelenleg három fő dolgozik teljes munkaidőben, illetve egy munkatársunk 4 órában, de ő hamarosan ismét szülési szabadságra készül. Ezen a részlegen igény lenne egy raktárosi teendőket végző kollégára legalább fél állásban, mert különösen az óvodai és iskolai csoportok (szerencsére meglehetősen gyakori) látogatása során felgyülemelő könyvmennyiség gyors helyrerakása okoz nehézséget. A KSZR és módszertani részlegtől a közelmúltban egy munkatárs áthelyezésre került, az ő hiánya különösen a települési könyvtárak állományának ellenőrzése miatt okoz nehézséget. Amikor erre a személyi állomány helyzete lehetőséget ad, gondoskodunk a pótlásról.

Az intézmény egyik legnagyobb személyügyi problémája az, hogy a rendelkezésre álló bérezésért lehetetlen saját státuszra informatikust, rendszergazdát felvenni, így már nagyon régóta külsős segítségre szorul ilyen téren az intézmény. Szerencse, hogy jelenlegi – külsős – rendszergazdánk már több, mint két évtizede folyamatosan ellátja ezt a szerepet, így alapos ismeretekkel bír a rendelkezésre álló eszközökről, azok állapotáról és a fejlesztési lehetőségekről.

A takarítást illetően jelenleg ideiglenesen három saját takarítónő tartja tisztán a főépület hatalmas épületét, míg a fiókkönyvtárakban ezt a munkát egy szerződött takarító cég látja el. Utóbbival sajnos nem elégedett a könyvtár jelenlegi vezetése, mert mindegyik fiókkönyvtárban panaszkodnak munkatársaink a takarítás alacsony színvonalára. Megnyugtató megoldást valószínűleg a következő vezetői ciklusban kell találni, bár addig is keresi a vezetőség a jelenlegi helyzet alternatíváját. Az idei év második felére a fenntartó biztosított egy ideiglenes, csak 2024. december 31-ig szóló státuszt, de a nagy alapterület (és esetlegesen a három fiókkönyvtár takarítása) indokolná hosszú távon is a négy főt.

Bár a jelenlegi vezetői ciklusban volt pár csapatépítő jellegű kezdeményezés (pl. farsang, kiállítás látogatás Budapesten, labdarúgó mérkőzés a szomszédos iskola területén, kerti party egy munkatársunknál, társasjáték délután a ZUG-ban, kirándulás Mosonmagyaróváron), de a COVID és az EKF hozományaként megjelenő munkatöbblet miatt erre viszonylag kevés lehetőségünk volt. Ez persze azoknak, akik igénylik az ilyen tevékenységet, nem elegendő; viszont vannak olyanok is, akik nem kívánnak ilyen jellegű rendezvényen részt venni. Volt olyan részleg is, ahol a közvetlen munkatársak szerveztek meg munkahelyen kívüli találkozót. Az bizonyos, hogy komolyabb személyi ellentéteket pusztán csapatépítéssel megszüntetni nem lehet, mindazonáltal a jövőben szeretnék legalább fél évente egy munkán kívüli összejövetelt ilyen célból megszervezni.

Összefoglalva: A személyi ügyekben történő előrelépés, mint az a fentiekből kiderül, az esetek többségében szorosan összefügg az intézmény finanszírozásának kérdésével, ezért a jelenlegi helyzetben csak korlátozott lépések tehetők. A fennmaradó esetekben munkaszervezéssel lehetne

változtatni a status quo-n, amely a „rendkívüli” esetek miatt szintén esetleges. A megfelelő motivációs eszközök megtalálása kulcsfontosságú lesz a szakképzett és gyakorlattal rendelkező munkatársak megőrzése és az időközben kieső munkatársak megfelelő pótlása céljából.

Könyvtárhasználók

A könyvtár helyzetét alapvetően meghatározza, hogy Veszprém kulturális és oktatási központ, egyetemi város. A könyvtárhasználók elsősorban a városban és közvetlen környékén élők közül kerülnek ki. A központi könyvtárban az elmúlt évben 8397 beiratkozott olvasó volt, ami komoly visszalépés a COVID előtti helyzethez képest, de emelkedés a 2022. év statisztikai mutatójával (8027 fő) összehasonlítva. A korcsoportos eloszlás tekintetében megállapítható, hogy a könyvtárhasználók mintegy negyede 55 év feletti. A 18 és 54 év közötti olvasók aránya az előző esztendőhöz képest több mint 7%-kal csökkent, míg 17 éves korig kb. ugyanennyivel nőtt. Közöttük is szignifikánsabb a 14 év alatti olvasók létszámának és arányának növekedése. A látogatók 60%-a az iskolás és a nyugdíjas korcsoportból kerül ki.

A használói és látogatói létszám növelése, a korábbi olvasók visszaszoktatása és újabb használói rétegek könyvtárba vonzása a stratégiai tervben első helyen kiemelt, fő célkitűzése az intézménynek. Ebből a célból könyvtárunk olvasó- és látogatóbarát fejlesztéseket hajtott végre az elmúlt években, hogy speciális látogatói rétegek (autisták, fogyatékkal élők, kisbabás szülők, kutyatulajdonosok stb.) igényeit is kielégítse. Access4You ezüst minősítést szereztünk és az ország első kutyabarát megyei könyvtárává váltunk.

A gyermekek könyvtárba szoktatása már egészen korán megkezdődik azoknál a családoknál, ahol erre igény van. Gyermekkönyvtárunk szolgáltatásai évtizedeken át töretlen népszerűségnek örvendenek. Hála munkatársaink jó személyes és intézményi kapcsolatainak, rendszeres az óvodás és alsó tagozatos csoportok könyvtári látogatása. Az egyetlen kifogásolható tény ezzel kapcsolatban, hogy objektív okok miatt a város távolabbi részein fekvő oktatási intézményekből jóval kisebb a látogatások aránya, mint a fizikailag közelebb fekvőkből. Igaz, közülük többen a fiókkönyvtárakkal, elsősorban a Dózsavárosi és a Március 15. úti fiókkönyvtárral állnak jó kapcsolatban. A Cholnoky Lakótelepi Fiókkönyvtár esetében nemrég részleges személyi változás történt, talán ez itt is meghozza a közeledést a környékbeli iskoláscsoportokhoz.

Az ifjúsági korosztály bevonására már ebben a vezetői ciklusban is történtek lépések. A ZUG létrehozását megelőzően papíralapon és online kérdőíveken mértük fel e célcsoport könyvtárhasználói és olvasói szokásait, igényeit. Megalakítottuk a ZUG-ot és benne az ifjúsági közösségi teret, amelyben fiatalok igényeinek megfelelő rendezvénysorozatokat (pl. képregény, hiphop) indítottunk. Ezek közül az anime/manga témájú klub formájában tovább működik. Lehetőséget adunk a fiataloknak arra, hogy házi feladataik megírása, pihenés, szórakozás, baráti összejövetelek céljából hozzánk betérhessenek, okos TV-n filmet nézhessenek, csocsózzanak, és vannak, akik ide szervezik a magán nyelvóráikat is. Középiskolás csoportokat fogadunk a ZUG-ban, az Amerikai Kuckóban, és az Olvasószolgálat is szervez könyvtárhasználati órákat a célcsoportnak. Közösségi szolgálatra rendszeresen fogadunk diákokat a város középfokú oktatási intézményeiből, és helyismereti tábort is szerveztünk a 15-18 éves korosztálynak. A középiskolás diákönkormányzat (VEDIÖK) rendszeresen nálunk, a ZUG-ban tartja összejöveteleit. Az Amfiteátrumban két alkalommal is megrendezték a Főként ZENE című középiskolás tehetségkutató rendezvényt. A fiatalok szervezésében még egy beatbox világbajnok is tartott itt előadást. A ZUG-ban szívesen fogadunk középiskolai csoportokat kihelyezett tanórákra.

A jövőben még intenzívebben kell folytatni a fiatalok bevonását a ZUG-ba, illetve a könyvtár egyéb részlegeibe, és a hozzánk érkező közösségi szolgáltató diákokat sokkal jobban ki kell használnunk az intézmény szolgáltatásainak népszerűsítésére. A fiatalokkal való kapcsolat folytonosságát némileg veszélyezteti, hogy a VEDIÖK-ben kulcsszerepet játszó fiatalok idén befejezték középiskolai tanulmányaikat. Fontos feladat lesz tehát az új vezetőséggel felvenni és elmélyíteni a kapcsolatot.

A felnőtt, dolgozó korosztály (18-54 év) létszáma és aránya a statisztika szerint az elmúlt évben csökkent intézményünk könyvtárlátogatói között. Tény, hogy az elmúlt időszakban annyira a fiatalok bevonására fókuszáltunk, hogy a látótérből kicsit kiesett ez a korosztály. Igaz, a legújabb családbarát és látogatóbarát fejlesztések ennek a rétegnek is kedveznek. Mindenesetre a marketing csoport segítségével ebben a körben is nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk az olvasók és könyvtárhasználók visszaszerzésére, újabb rétegek bevonására, pl. kitelepülésekkel, célcsoportok megkeresésével.

A nyugdíjasok alkotják a könyvtárhasználóknak azt a rétegét, amelyre kialakult és megszilárdult olvasási szokásaik révén az intézmény biztosan számíthat. A COVID miatt ugyan sok olvasót elvesztettünk ebből a csoportból, mégis az olvasók szilárd bázisát alkotják. A könyvtárhasználók 17%-a 65 év feletti, de az 55 és 65 év közötti réteg is jelentős. Az idősebb olvasók igényeire, az őket megillető kiszolgálására a jövőben is oda kell figyelnünk, célzott szolgáltatásokkal kell jelentkezünk. Az elmúlt időszakban a digitális felzárkóztatásra szerveztünk képzést, újabban pedig csatlakoztunk a NetreValók programhoz.

A fiókkönyvtárakban nagyjából 1/3-os arányban oszlik el a 18 év alattiak, a felnőttek, illetve az idősebbek (55 év feletti) létszáma. Ez alól a Dózsavárosi Fiókkönyvtár képez kivételt, ahol a látogató óvodai és iskolai csoportoknak köszönhetően a gyerekek aránya közel a duplája az idősebb könyvtárlátogatókéknak.

Összefoglalva: A könyvtárhasználók bevonása, a célcsoportok megkeresése és a velük való kapcsolattartás minden egyes nyilvános részleg és fiókkönyvtár munkájának szerves része. Ezt minden érintett részlegen és fiókkönyvtárban tervezni kell mind a már meglévő kapcsolatok kihasználási lehetőségeit, mind pedig a még hiányzó csoportok tervezett bevonását illetően. A használói és látogatói létszám növelése nem csupán középtávú stratégiai feladat, de fontossága az olvasói szokások átalakulásával párhuzamosan egyre nő. Ki kell dolgozni az intézmény falain túlnyúló programokat, külső helyszínekre való kitelepüléseket, könyvkiszállítást. Kulcsfontosságú, hogy már meglévő olvasóinkat megtartsuk, ezért minden munkatárs felé fontos vezetői elvárás a könyvtárhasználók szolgáltatás-központú, olvasóbarát, kedves kiszolgálása.

Állomány

A könyvtári dokumentumállomány (kb. 375 ezer db) megfelel az olvasói és szakmai igényeknek és elvárásoknak. Az állománygyarapítás a gyűjtőköri és –apasztási szabállyal összhangban történik, az állomány apasztása és fejlesztése tervszerű. A beszerzések során figyelembe vesszük az olvasói igényeket (Gyarapítsunk együtt!). Az online felületen az olvasók által beszerzésre javasolt kiadványok döntő többségét beszerezzük. Részt veszünk az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben, népszerű szolgáltatásunk a könyvtárközi kölcsönzés. Az állomány egy része a szabadpolcos részlegeken található meg, más része tömörraktárakban került elhelyezésre. A megfelelő dokumentumok kiválasztásában a jelzeteles mellett színekódok és az állomány elhelyezése is segíti az olvasókat. Az állományellenőrzés során évente az állomány legalább 10%-át kell ellenőrizni, amely ütemterv szerint kerül megállapításra. Az idei évben az állományellenőrzés még a hagyományos módszerrel zajlott, de itt az ideje, hogy az RFID technológia előnyeit kamatoztathassuk ezen a téren is.

Komoly, és egyre növekvő gondot jelent viszont az állomány elhelyezése, mert a raktári kapacitásaink erősen megfogyatkoztak. Erre a problémára is kell megoldást találnunk.

Az intézmény kb. 1000 db muzeális dokumentum felett rendelkezik, amelyek jelentős része tisztításra, fertőtlenítésre, sőt akár restaurálásra is szorul. Az ugyanitt megtalálható 1800-as évek végi, 1900-as évek eleji folyóiratokat is sürgősen savtalanítani, restaurálni és újrakötni szükséges. A fent említett munkálatokhoz sajnos nincs megfelelő személyzetünk, és a szükséges anyagi forrás sem áll rendelkezésre. Pályázati forrásból és apránként saját erőből igyekszik a könyvtár ezeket az értékeket méltón megőrizni. Szükségesnek tartom, hogy a könyvtár muzeális értékei állományvédelmi szempontból egy helyen legyenek tárolva ellenben a jelenlegi gyakorlattal. A muzeális értékek mellett vannak nem muzeális, de régi, helyismereti vagy egyéb szempontból értékes dokumentumok is. Ezek helyes tárolására szintén gondot kell fordítanunk. A digitalizálási munkálatok hatékony folytatásához szükséges lesz fotó és film beolvasására is alkalmas síkgyas szkennerek és könyvszkennerek beszerzése is, a nagyméretű plakátok tárolásához még két térképszekrény beszerzését tervezzük, digitalizálásukhoz pedig fel kell mérnünk a lehetőségeinket, felvéve a kapcsolatot mind az MNL Veszprém Vármegyei Levéltárral, mind más külsős cégekkel.

Az inflációnak köszönhetően a dokumentumok beszerzési ára egyre nő, míg a beszerzésre fordítható összeg nem változik, így évről évre egyre kevesebb új dokumentum vásárlására van lehetőség. Jól jelzi ezt, hogy míg a közel 15 millió Ft-os anyagi keretből 2021-ben még 7188 dokumentumot tudtunk vásárolni, addig ez a szám 2022-ben 6461-re, 2023-ban pedig 5964 db-ra csökkent.

Egyre több magazinnak szűnik meg a nyomtatott változata (pl. a teljes könyvtári sajtó), ezek miatt jelentősen csökkent a könyvtárunkba járó periodikák száma.

A dokumentumok nem csak beszerzés útján kerülnek könyvtárunkba. Egész évben, folyamatosan érkeznek az NKA által támogatott kiadványok, kapunk jó minőségű és viszonylag friss kiadású idegen- és magyar nyelvű könyveket magánszemélyektől és intézményektől is, a Goethe Intézet jóvoltából pedig szakkönyvekkel és szépirodalommal bővíthetjük az intézmény német nyelvi gyűjteményét. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár nemzetiségi irodalmunk bővítésében segít. Kötelességedeket több megyei kiadótól és nyomdától is rendszeresen kapunk.

A Cholnoky Lakótelepi Fiókkönyvtárban változatlanul probléma a helyszűke, amelyre folyamatosan keressük a megoldást. A Cholnoky Nyugdíjas Klubbal kell mielőbb egyezsége jutni, hogy a szakkönyvtári részt az általuk folyamatosan használt helyiségbe tudjuk átköltöztetni. Ez ellen nagy az ellenállás a részükről, de fontos, hogy megoldjuk az állomány megfelelő elhelyezését.

A központi könyvtár és a Cholnoky Lakótelepi Fiókkönyvtár állományába tartozó dokumentumokba már bekerültek az RFID azonosító csíkok. Jelenleg folyamatban van a Március 15. úti Fiókkönyvtár állományának bevonása az RFID-technológia által nyújtott szolgáltatásokba, majd a Dózsavárosi Fiókkönyvtár állománya következik. Az újonnan érkezett dokumentumok már az azonosítóval ellátva kerülnek a helyükre. Az RFID technológia

Elektronikus könyvekkel intézményünk nem rendelkezik. Egyelőre kíváncsian várjuk az eredményeket azoknál a könyvtáraknál, ahol önerőből belevágtak ilyen projektbe (pl. Tatabánya, FSZEK), illetve alaposabban meg kell ismernünk a MEK+ 12,000 kötetes nem közkincsjellegű digitalizált kötetének felhőalapú, ingyenes szolgáltatását.

A középtávú intézményi stratégiában a harmadik kiemelt cél az információkövetítés, korszerű állománymenedzsment és a digitalizálás. Digitalizálni azokat az állományrészeket kell könyvtárunkban, amelyekről az országos digitalizálási stratégia rendelkezik. Ezek elsősorban a helyismereti gyűjtemény

anyagai, valamint – amennyiben lehetséges – a muzeális értékek. A jelenlegi vezetői ciklusban évek óta a Forum Hungaricum Nonprofit Kft. által biztosított eszközök és közfoglalkoztatott segítségével pörgött fel a képeslapok, aprónyomtatványok digitalizálása. Bár a digitalizálás tervszerűen zajlik, hiányzik viszont az intézmény digitalizálási stratégiája, amelynek megalkotása a következő időszakra hárul.

Az állományvédelemről többek között az RFID-technológiával együtt bevezetett új, hatékony állományvédelmi kapu gondoskodik a központi könyvtárban.

Összefoglalva: A könyvtári állomány a kulcs az olvasók megtartásában, ezért annak tervszerű fejlesztése és apasztása prioritást élvez a háttér-munkafolyamatok között. A kiadókkal, nyomdákcal, helyi szerzőkkel, alapítványokkal, magánszemélyekkel, intézményekkel, települési önkormányzatokkal való szoros kapcsolatra a jövőben is nagy figyelmet kell fordítani, hogy az általuk felajánlott dokumentumokkal ki tudjuk egészíteni az egyre zsugorodó könyvtári beszerzéseket. A muzeális dokumentumok fokozatos tisztításáról, fertőtlenítéséről, restaurálásáról gondoskodni kell, akár évente minimum 1-2 dokumentum szintjén is. Lehetőség és szükség szerint ezek digitalizálását is meg kell oldanunk. Ki kell dolgozni az intézmény digitális stratégiáját és folytatni kell a helyismereti anyagok digitalizálását. Az RFID-technológiát ki kell terjeszteni az eddig ebből kimaradó két fiókkönyvtárra is. Az elektronikus könyvek bevezetésére meg kell tenni a szükséges kezdőlépéseket.

Szakmai munka

A központi könyvtárban összesen 10 részleg működik, amelyek mindegyikében eltérő munkafolyamatok zajlanak. Ezek közül hat tartozik a nyilvános szolgálatok közé (olvasószolgálat, gyermekkönyvtár, helyismereti gyűjtemény, kölcsönzési adminisztráció, Amerikai Kuckó és ZUG), míg a másik négy részben a szükséges háttérrel biztosítja (gyűjteményszervezés, marketing, ügyvitel és üzemeltetés), részben pedig a települési ellátásért felel (KSZR). Ezek közül a Marketing csoport és ZUG a jelenlegi vezetői ciklusban került megalakításra. A titkárság ugyan nem önálló részleg, de az alábbiakban arra is kitérek.

Igazgató közvetlen felügyelete alá tartozó részlegek

- *Amerikai Kuckó (American Corner)*

2005 óta része az intézménynek, az 5 magyarországi American Corner közül a második legrégebben működő Kuckó, amely Veszprém esetében egy könyvtárban talált elhelyezésre. Közvetlen felügyelete megalapítása óta a mindenkori intézményvezető feladata. Feladata az Amerikai Egyesült Államokkal kapcsolatos ismeretek terjesztése, az ezzel egybefüggő könyvtári szolgáltatások lebonyolítása; amerikai könyvek, kiadványok, folyóiratok helyben olvasásának lehetővé tétele; rendezvények, klubok és táborok szervezése; együttműködés a Pannon Egyetemmel és a Veszprém vármegyében működő köznevelési intézményekkel. Különleges státuszából adódóan a helyszínt és a személyzetet (munkabérrel együtt) a könyvtár biztosítja, a tevékenységhez szükséges anyagai fedezetet, időnként amerikai előadókat és programelemeket pedig az Egyesült Államok budapesti nagykövetsége. A Corner vezetője egyben Education USA továbbtanulási tanácsadó is, tehát pontos, átfogó és aktuális információkkal, szakanyagokkal segít az amerikai tanulmányokban gondolkodóknak. Az Amerikai Kuckó az idei évben kettős változáson esett keresztül: személyi változás miatt a korábban 10+ éven keresztül a részleget vezető munkatársat új kolléga váltotta fel, amely éppen egybe esett a Corner épületen belüli költözésével és az új American Corner kialakításával.

Az elkövetkezendő évek feladata, hogy részben a korábban magas színvonalon zajló munkafolyamatokra csatlakozva tovább bővüljön az Amerikai Kuckó szolgáltatásainak és látogatóinak köre, részben pedig folytatva a korábbi kitelepüléseket, egyre több oktatási intézmény, civil szervezet, magánszemély ismerhesse meg a Kuckó által nyújtott lehetőségeket. Ugyan a részleg a könyvtár egyetlen légkondicionált helyiségébe költözött, igény lenne az itteni klímaberendezés cseréjére egy hűtésre és fűtésre egyaránt alkalmas készülékre.

- ZUG

A ZUG 2023-ban kialakított többfunkciós tér, amelyben közösségi iroda, podcast szoba és ifjúsági közösségi tér működik. Bár tereiben nyilvános szolgáltatás zajlik, a legalapvetőbb könyvtári alapszolgáltatás, a kölcsönzés, jelenleg nem jelenik meg. Újonnan létrehozott, önálló bejárattal és nyitvatartással rendelkező részlegként jelenleg közvetlenül az igazgató irányítása alatt áll. Látogatói célcsoportjai magukban foglalják többek között a következő csoportokat:

- *a tanulni, kikapcsolódni, játszani, találkozni, a nagy képernyőjű okos TV-n filmet nézni vagy zenét hallgatni kívánó középiskolásokat és fiatal felnőtteket,*
- *a ZUG-ban megszervezett klubok (pl. anime/manga, silent book club, sakk klub, magyar nyelvórák külföldieknek, korábban Zenei Klub) tagjait és a klubok tevékenysége iránt érdeklődőket,*
- *podcast-felvételek lebonyolítóit és vendégeiket (a ZUG maga is indított podcast-sorozatot KultúrZUG néven, de vannak rendszeres podcast-használóink is),*
- *közösségi irodában dolgozni kívánó, átutazóban levő munkavállalókat,*
- *képzéseket, workshopokat szervezőket és az általuk meghívottakat,*
- *kiállítás (mint korábban a brazil nők hétköznapijait, illetve a holocaust-tematikájú gyűjtemény) szervezése esetén azok látogatóit,*
- *egyéb rendezvények (pl. Okuláré kortárs felolvasó-színházi est, irodalomterápiás foglalkozás, Netrevalók) résztvevőit*
- *téli és nyári táborok, tematikus táborok (pl. sakk) résztvevőit*

A ZUG helyszínként részt vesz a könyvtári és egyéb kulturális programok szervezésében és lebonyolításában is. Kulcsszerepet játszik a középiskolás és fiatal felnőtt rétegnek a könyvtárba való becsábításában.

Fontos feladat a jövőben, hogy még inkább tervszerűen, célzott intézkedésekkel vonzzuk be a célcsoportokban megjelölt potenciális használókat. A ZUG fejlesztését illetően, a megfelelő forrás rendelkezésre állása esetén az ifjúsági közösségi teret egyben ifjúsági könyvtári részleggé alakítanánk át, ahol a klasszikus könyvtári funkciót is betöltené a helyiség specifikusan erre a célközönségre berendezett módon. Ehhez minimálisan egy állományvédelmi kapura lenne szükség a ZUG bejáratánál, optimális esetben pedig egy önkölcsönző is kerülne ide. A gyermekkönyvtárba innen nyíló üvegajtó átjárhatóságát kellene biztosítani ebben az esetben, de ehhez a jelenlegi Gyereksziget funkcióját meg kell változtatni, hogy az innen érkező zaj ne legyen zavaró hatással a ZUG működésére. Régi terv, hogy a zongorázni tanulók számára elektromos hangszert szerezzünk be, amelyen külső hanghatás nélkül is lehet gyakorolni, és ezzel az eszközzel számos programötletet meg lehet valósítani. A ZUG munkatársainak lehetővé tesszük, hogy a téli ünnepi időszakban saját karácsonyfával és díszítéssel is becsábíthassák a használókat. Szintén régebbi elképzelés, hogy a már elavult adathordozók digitalizálását lehetővé tevő eszközökkel (és az ehhez szükséges szaktudással) gyarapodjunk, és ezzel a szolgáltatással is bővüljön a részleg palettája, de ehhez előbb meg kell teremteni a feltételeket.

- Titkárság

Az egyszemélyes titkárság feladata a könyvtár és annak vezetője adminisztrációs, asszisztensi és irodai feladatainak támogatása, az intézmény adminisztrációs szempontból zökkenőmentes és hatékony működésének elősegítése, a külső és belső kommunikáció megkönnyítése, a dokumentáció kezelése, a postán és egyéb úton érkező és kimenő iratok kezelése, iktatása, az elektronikus iktatóprogram kezelése, karbantartása, az intézmény hivatalos e-mail postafiókjának és az intézmény telefonközpontjának kezelése.

Mivel a jelenleg használt iktatóprogram kielégítően működik, ennek cseréje nincs napirenden. Az itt található multifunkcionális irodagép (nyomtató, másoló, szkennel) és az iratmegsemmisítő azonban pár éven belül valószínűleg cseréire szorul.

Igazgatóhelyettes közvetlen felügyelete alá tartozó részlegek

- Gyűjteményszervezési csoport

A csoport fő feladatai között az alábbiak találhatók:

- *integrált könyvtári rendszer használatával a korszerű állománymenedzsment,*
- *a könyvtári állomány rendszeres és tervezett, a gyűjtőköri szabályzatban foglaltaknak megfelelő fejlesztése,*
- *dezideráta jegyzék készítése és nyilvántartása,*
- *a vármegyére vonatkozó helyismereti dokumentumok teljességre törekvő gyűjtése, feltárása,*
- *a dokumentumok nyilvántartásba vétele,*
- *az elektronikus katalógus gondozása, feltöltése, retrospektív katalogizálás,*
- *törlési jegyzékek készítése, a tartalmilag elavult, megrongálódott, elkallódott dokumentumok kivezetése az állományból,*
- *állományellenőrzések megszervezése,*
- *kötelempéldány-szolgáltatás bonyolítása*
- *sajtófigyelés.*

A könyvtár saját állományába szánt dokumentumok feldolgozása a meglehetősen költséges és külföldi fejlesztésű Aleph IKR-ben történik, míg a kistélepülések ellátását szolgáló könyvek Corvina rendszerben kerülnek feldolgozásra. (Ez utóbbit a KSZR csoport tagjai végzik.) A csoport munkaszervezését befolyásoló tényező, hogy a nyilvános szolgálatokban történő megbetegedések és egyéb rendkívüli események idején a csoport tagjai gyakran helyettesítő feladatokat látnak el más részlegeken.

Munkafeltételeiket megkönnyítené, ha a nyári időszakban az iroda hűtése biztosítva lenne, mert az épület napos, Komakút téri oldala – különösen a délelőtti órákban – nagyon felmelegszik. Bár a helyben használt könyvtári rendszerek egységesítésének gondolata már korábban felmerült, az esetleges adatvesztés és a várhatóan nagy mennyiségű többletmunka, valamint a központosítási törekvésekről érkező hírek miatt ezen a területen előrelépés egyelőre tudatosan nem történt.

- Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) és módszertani csoport

A KSZR az ország teljes területét behálózó könyvtári hálózat. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) Veszprém vármegyei ellátó központjaként 202 település könyvtári, információs és közösségi helyeinek ellátásáról (dokumentumok, könyvtári bútorok, technikai eszközök) gondoskodik, amely tevékenységben hat, a szolgáltatásban résztvevő városi könyvtár segíti. A csoport koordinálja az ellátási körzetek tevékenységét, tartja a kapcsolatot az ellátásban résztvevő

városi könyvtárak releváns munkatársaival. Végzi a települési könyvtárellátás gyűjteményszervezési és feldolgozó munkáját, állománymenedzsmentjét. Szervezi a könyvcseréket a települések között, gondoskodik az alapszintű könyvtárosi feladatok ellátására való felkészítésről, megszervezi az éves statisztikagyűjtést, a települési könyvtárakban elvégzi az állományellenőrzést. Közvetíti a vármegye székhelyén található könyvtár szolgáltatásait a könyvtári szolgáltató helyek felé, módszertani segítséget nyújt a vármegye önálló könyvtárai számára.

A KSZR az egyik olyan tényező, amely vármegyei rangot ad az intézménynek, hiszen az itt zajló munka révén jóformán a vármegye összes településére pozitív hatással lehet könyvtárunk: dokumentumokkal, technikai eszközökkel, könyvtári bútorzattal látjuk el őket, programok megszervezésére adunk javaslatokat és anyagi háttérrel, módszertani segítséget nyújtunk hatékonyabb és gördülékenyebb szolgáltatás elérése érdekében. Alaptevékenységük mellett a KSZR részlegben dolgozó munkatársak ápolják az egyik virágos parcellát a könyvtár udvarán, aktív szerepet játszanak a mag- és palántacserében, valamint a Cholnoky Ferenc Kórház területén, illetve a Fricska vendéglő mellett, a Séd patak partján installált utcakönyvtárat is gondozzák.

Bár még nem tudjuk, hogy az új kulturális törvény rendelkezései mennyibe érintik a KSZR jövőjét, minden tőlünk telhetőt meg kell tennünk, hogy legalább a jelenlegi feltételek megmaradjanak a jövőben is. Fejleszthető terület a csoport munkafeltételeit illetően a már korábban is említett irodai klimatizálás lenne (ez a csoport is a Komakút térre néző irodában dolgozik), valamint a korábbi években végrehajtott személyi átalakítások miatt innen hiányzó egy fő pótlása, amely leginkább a kistélepülési állományellenőrzések miatt lenne indokolt.

- **Marketing csoport**

A könyvtári marketing tevékenységnek a későbbiekben külön bekezdést szenteltem, de a tavaly létrehozott Marketing csoport jelenlegi munkájára itt térek ki. A csoport elsődleges feladata a könyvtár hírnevének növelése, kommunikációs céljainak és eszközeinek összehangolása, az elért eredmények kommunikálása a külvilág felé, az aktuálisan futó és jövőbeni projektek összehangolt kommunikációja. A csoport felelős az intézmény vezetőségével összhangban fejleszteni a könyvtár külső és belső kommunikációját. Felelős tovább az intézmény megjelenéséért, arculatáért, a könyvtár közösségi oldalakon való jelenlétéért. Ezen a részlegben zajlik a könyvtári anyagok, szórólapok, információs füzetek és kiadványok szerkesztése, nyomdai előkészítése. A csoport tagjai részt vesznek a könyvtárszakmai, könyvtári és egyéb kulturális programok szervezésében, az eseményekről, projektekről marketing célú felvételeket készítenek, sajtóközleményeket készítenek. Rendszeres kapcsolatot tartanak a helyi és az országos média képviselőivel, a városban működő más kulturális intézményekkel. Aktualizálják, szerkesztik az intézmény honlapját, a programokat feltöltik a tárhelyekre. Az Európa Kulturális Fővárosa programsorozat kapcsán fontos koordinációs szerepet töltött be a csoport, és a fenntartási követelményekről való gondoskodás továbbra is a csoport vállán nyugszik.

Személyi változás miatt a csoport létszáma ideiglenesen csökken 2024 szeptemberétől, a pótlásról a munkaszervezés lehetőségeinek figyelembe vételével a későbbiekben születik döntés. A Marketing csoportnak a következő vezetői ciklusban kulcsszerepe lesz a könyvtári szolgáltatások népszerűsítésében, a potenciális használók megszólításában, a PR tevékenységben, azaz az intézmény pozitív hírnevének fenntartásában és további gazdagításában, szponzorok szerzésében.

Szolgáltatási osztályvezető közvetlen felügyelete alá tartozó részlegek (Szolgáltatási osztály)

- Általános tájékoztatás és Kölcsönzési adminisztrációs csoport

Ezen a részlegen zajlik a beiratkozás és a kölcsönzés (ki- és visszavétel, hosszabbítás, felszólítások, előjegyzések, foglalások) a Könyvtárhasználati és szolgáltatási szabályzat szerint, és itt kaphatnak a látogatók általános tájékoztatást a könyvtár és a könyvtári rendszer szolgáltatásairól. A részlegen található egy önkölcsönző, ennek használatába is bevezetik az érdeklődő használókat munkatársaink. Mivel gyakran itt csapódnak le az első olvasói észrevételek és panaszok, ezeket ők továbbítják a vezetőség felé. Biztosítják központi könyvtár földszintjén elhelyezkedő hírlap- és folyóirat-olvasó rendjét, árusítanak bizományosi és leselejtezett könyveket, rendszeresen készítik a statisztikát a látogatókról. Kapcsolatot tartanak a könyvtári szolgáltatásokhoz lazábban tartozó, de a részleg közelében található Amerikai Kuckóval.

Az elmúlt években a csoport igényeinek megfelelő és a munka hatékonyságát növelő átalakítás történt a részleg területén. A következő időszak változásai ezen a részlegen magában foglalják az Amerikai Kuckó eredeti tereinek átalakítását, a helyére költöző napfényes, barátságos folyóirat-olvasó kialakítását, amely terület ily módon a csoport közvetlen felügyelete alá kerül. Szóba került a Kuckóhoz tartozó kisebb helyiség eltérő funkcióval való felruházása, amelyet az érdekelt részlegek közötti egyeztetés útján fogunk meghatározni. Megoldandó probléma itt is a hőmérséklet szabályozása, bizonyos munkaterületek árnyékolása, ill. téli időszakban való szigetelése. Már korábban felmerült, hogy egy használaton kívüli képernyőt elektronikus információszolgáltatásra használjunk a főbejárat közelében, erre remélhetőleg hamarosan sor kerül.

- Gyermek- és Ifjúsági Könyvtár csoport

Ezen a részlegen speciálisan a gyermekeknek szóló állományrészleg található, amelynek rendelkezésre bocsátását, gondozását, selejtezését a csoport tagjai végzik. Az itt dolgozó munkatársak szorosan együttműködnek a gyűjteményszervezést végző csoporttal, az olvasói igényeket figyelembe véve javaslatokat tesznek a beszerzendő dokumentumokra. Általános és szaktájékoztatóval szolgálnak, csoportos foglalkozásokat (könyvtárbemutatókat, író-olvasó találkozókat, rendhagyó órákat, kézműves foglalkozásokat, játszóházakat, vetélkedőket, táborokat stb.) szerveznek, kapcsolatot tartanak a városban és környékén található óvodákkal, iskolákkal, könyvtárak gyermekrészlegeivel, gyermekintézményeivel és egyéb kulturális intézményekkel. Szakmai és módszertani feladatokat látnak el a városi könyvtárak gyermekrészlegei tekintetében, KSZR feladatellátás keretében programokat biztosítanak a könyvtári szolgáltató helyeken gyermekek és fiatalok számára.

A gyermekkönyvtár felújítására a tavalyi évben az EKF révén adódott lehetőség, miután vizesedő, omló vakolatú, penészes falai, egészségtelen levegője ezt már hosszú évek óta indokoltá tették. Azóta a falszigetelés ellenére történt egy jelentősebb beázás, amit remélhetőleg az Iskola utcai csőrepedés megszüntetésével sikerült a jövőre nézve orvosolni. Az idei év garanciális felújításaira (hajszálrepedések az újonnan festett falakon, helyenként felpúposodott PVC-padló) várhatóan 2025 nyarán kerül sor. A jelenlegi Gyereksziget funkcióváltása szükséges, hogy a szomszédos ZUG-ban minőségi munka folyhasson. A kisgyerekeknek szóló játékos tér funkciójának egy földszinti zárt térbe való költöztetéséről folynak jelenleg a megbeszélések, de ez csak abban az esetben valósulhat meg, ha a helyiség hangszigetelése a szinten folyó zavartalan munkát biztosítja.

- Olvasószolgálat és szaktájékoztató csoport

A központi könyvtár második és harmadik emeletén elhelyezkedő részleg biztosítja a kölcsönözhető, az olvasótermi és a raktári állományhoz való hozzáférést a Könyvtárhasználati és szolgáltatási szabályzatban meghatározott elvek mentén. Hagyományos és elektronikus információhordozók segítségével szaktájékoztatóban részesítik az érdeklődőket. Igény szerint témafigyelést és bibliográfiák készítését is végzik az itt dolgozó munkatársak. Ők teljesítik a könyvtárnak az Országos Dokumentumellátási Rendszerben vállalt feladatait, lebonyolítják a könyvtárközi kölcsönzést és a telephelyek közötti átkölcsönzést. Előjegyzéseket, foglalásokat kezelnek. Felelősek az itt található magyar és idegen nyelvű állomány gondozásáért, a könyvtári rend fenntartásáért, állományvédelmi feladatokért, a tartalmilag elavult, megrongálódott, elveszett és térített dokumentumok állományból való kivonásáért. A beszerzendő dokumentumokra a gyűjteményszervezési csoporttal együttműködve és az olvasói igényeket figyelembe véve javaslatokat tesznek dezideráta jegyzékeket készítenek, vezetnek hiányzó dokumentumok pótlására. Könyvajánlókat készítenek, klubokat, kézműves foglalkozásokat, kulturális rendezvényeket szerveznek. Hozzáférést biztosítanak a könyvtárban elérhető adatbázisokhoz, kurrens és bekötött, tékázott folyóiratokhoz, számítógép-használathoz. Gondozzák a zenemű- és médiagyűjtemény dokumentumait, igény szerint reprográfiai szolgáltatásokat nyújtanak.

Az olvasószolgálat munkatársainak irodája jelenleg túlszűfolt, elrendezése nem praktikus. Ezen a közeljövőben változtatni kell, többek között a régi, már használaton kívüli üres katalógusszekrények eltávolításával, az asztalok elhelyezésének átrendezésével. Az előttünk álló feladatok között szerepel a harmadik emeleti olvasóterem bizonyos részeinek átalakítása is. A terem Komakút tér felőli végéről a szakfolyóiratok lekerülnek a földszinten újonnan létrehozandó folyóirat-olvasóba. Az itt található tér kisebb rendezvényekhez felhasználható, részben pótlendő az Amerikai Kuckó átköltözése miatt elvesztett Közösségi teret. A legfontosabb azonban a légkondicionálás megoldása, hogy a tér egyáltalán használható legyen a könyvtárhasználók által. Az állomány elhelyezésére szolgáló raktári kapacitás hiánya is ezt a csoportot sújtja leghangsúlyosabban. A főbejáratnál található, de a csoport egyik tagja által gondozott locker (könyvkiadó automata) jelen pillanatban csak a könyvek kiadására szolgál, de igény és lehetőség lenne a visszavételi funkció bevezetésére is. Egy kisebb féltető installálásával pedig megoldódhat mind a készülék beázásának, mind pedig az erős napsütés miatti nehéz olvashatóságának problémája.

- Veszprém Megyei Helyismereti Gyűjtemény csoport

Ez a részleg a speciálisan az itteni gyűjtőkörbe tartozó állományrészért, használatának biztosításáért felelős. Helyismereti szaktájékoztatót nyújt, gyűjti és őrzi a Veszprém városra, Veszprém vármegyére és annak településeire vonatkozó irodalmat. Segíti Veszprém Város Települési Értéktár munkáját, gyűjti az Eötvös Károly Könyvtárral kapcsolatos elektronikus és nyomtatott sajtóhíreket. Bibliográfia-szerkesztést és igény szerint témafigyelést vállal. Analitikusan feltárja a helyi napi- és hetilapot, sajtó adatbázist készít. Helyismereti témakörben kiállításokat, nyári táborokat, rendezvényeket szervez. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia elveinek megfelelően digitalizálást végez.

A Helyismereti gyűjteményben zajló munkát az elmúlt időszakban több tényező is hátráltatta: előre be nem tervezett, nagy mennyiségű többletmunka (Várostörténeti bibliográfia), munkatársak fluktuációja (betanítás és munkaerő-hiány miatti túlélés időszaka felváltva), baleset miatti

hosszabb idejű betegszabadság stb. Bár az intézmény jelen pillanatban nem rendelkezik részletesen kidolgozott digitális stratégiával, az elmúlt három évben viszonylag komoly előrelépés történt bizonyos dokumentumtípusok (képeslapok, aprónyomtatványok) digitalizálása terén. A Forum Hungaricum Nonprofit Kft. által rendelkezésre bocsátott eszközökkel és közfoglalkoztatott munkaerővel történik ez a munkafolyamat. Az említett dokumentumfajták mellett digitalizálásra várnak a plakátok, üzemi lapok, települési lapok, és egyéb, nem muzeális, de régi dokumentumok, amelyek állományvédelmi szempontból, vagy egyediségük okán digitalizálандók. Az intézményi digitális stratégiával és a muzeális állománnyal kapcsolatos feladatokra már az állomány taglalásánál kitértem. Fontos, hogy továbbra is szoros kapcsolat legyen a településekkel, hogy a helyi releváns dokumentumok eljussanak a részleghez begyűjtésre, feldolgozásra és megőrzésre. Hasonlóan jelentős feladat a vármegyében található nyomdákval és kiadókkal való szoros kapcsolattartás, hogy a kötelespéldányok eljussanak hozzánk.

- *Fiókkönyvtárak*

A fiókkönyvtárakról már ejtettem pár szót, amikor a fizikai környezetet mutattam be. Személyzetük két főből áll, ebből a Cholnoky Lakótelepi Fiókkönyvtárban 1.5 főnyi státuszban folyik a munka. A fiókkönyvtárakban többé-kevésbé a központi könyvtár kölcsönzési adminisztrációs, olvasószolgálati és gyermekkönyvtári funkciói egyesülnek. A Dózsavárosi Fiókkönyvtár helyet ad a Csikász, az Őszidő és a Dózsa nyugdíjas kluboknak, a Dózsavárosi Baráti Körnek, valamint a Bakony Vadászklub Egyesület. A Március 15. Úti Fiókkönyvtárban tartja foglalkozásait az Aranyeső, az Erzsébet és a Napsugár nyugdíjas klub, a Cholnoky Lakótelepi Fiókkönyvtárban pedig a Cholnoky és a Vitalitás nyugdíjas klubok.

Az itteni legfontosabb feladatokat a fizikai környezet taglalásánál részleteztem.

Ügyviteli és üzemeltetési osztályvezető közvetlen felügyelete alá tartozó részleg (Ügyviteli és üzemeltetési osztály)

Bár hagyományosan egy részlegként tartjuk számon, mint azt neve is mutatja, az ügyviteli és üzemeltetési osztály két eltérő feladatcsoport elvégzésére hivatott.

- *Ügyvitel*

Az itt dolgozó munkatársak részt vesznek a könyvtári és kulturális programok adminisztrációjában, előkészítik a szerződéseket, adatokat szolgáltatnak a szakmai beszámolóhoz, munkatervhez. Felelősek az intézmény gazdasági ügyeinek folyamatos intézéséért és a naprakész analitikus nyilvántartásokért a hatályos jogszabályban foglaltak szerint. Munkaügyi, pénzügyi és statisztikai jelentéseket készítenek, összeállítják az éves költségvetést, segítik az intézményvezető munkáját a döntés-előkészítő folyamatokban.

Az ügyvitellel foglalkozó munkatársak irodájában is a hűtés/fűtés kérdése a legsarkalatosabb, valamint az itt található külső nyílászáró cseréje is szükséges. Az irodába vezető folyosó falai és az itt található ablakok állapota is megoldást kíván.

- *Üzemeltetés*

Az épületek, gépjárművek üzemeltetése, karbantartási feladatok, a munka- és tűzvédelem megszervezése, szabályainak betartatása, a vagyonsvédelem és a műszaki, gondnoki és takarítási feladatok tartoznak az itt dolgozók elsődleges teendői közé.

A részleget illető legfontosabb jövőbeli teendők a fizikai környezet témakörében kerültek felsorolásra. A munkatársakról szóló résznél kitértem a takarítás problémájára, ami szintén vet fel megoldandó problémákat.

Az eltérő részlegeken különböző mennyiségű és jellegű munkafolyamatok zajlanak, amelyek összevetése bármilyen szempontból eredménytelen és szükségtelen. Az aránytalan munkaterhelés ennek ellenére időnként feszültséget szül egyes részlegek között. Hogy ezen a helyzeten valamelyest enyhítsünk, egyelőre alaposabb kidolgozásra vár egy elképzelés, amely lehetővé tenné a szakmai munkatársak számára, hogy rövidebb időre belekóstolhassanak a többi könyvtárszakmai részleg munkafolyamataiba, belelássanak közvetlenül is az ott dolgozók mindennapjaiba. Egy ilyen projekt megvalósításához azonban az szükséges, hogy viszonylag tartósabb, eseménytelen, a könyvtár mindennapjait felbolygató rendkívüli körülményektől mentes időszak következzen be.

Egyéb szakmai munka

Könyvtári szakértő munkatársaink szakvéleményt adtak számos településnek az NKA-hoz szakmai eszközfejlesztés, korszerűsítés témakörében beadott pályázatához, valamint városi könyvtárak igazgatói pályázati meghallgatása során **szakmai tanácsadói** szerepet is több ízben betöltöttek. A jövőben is szeretném, hogy intézményünk hírnevét ebben a szerepkörben gazdagítsák.

Az elmúlt időszakban két **országos konferenciát** szervezett az intézmény: OKN zárókonferencia (2023), MKE Helyismereti Könyvtárosok Szervezete XXV. Országos Konferenciája (2024). A következő ciklusban is legalább két országos szakmai konferencia és (a dr. Csiszár Miklósné-Emléknapon kívül) évente legalább egy **vármegyei szakmai összefoglaló** megszervezése a cél. Veszprémben MKE Vándorgyűlést utoljára 2016-ban szervezett az intézmény, ezt a következő ciklusban még nem tervezném.

A könyvtárszakmai részlegek mindegyike részt vesz az intézményünkbe érkező **könyvtár szakos hallgatók és segédkönyvtáros tanfolyamot végzők gyakorlati képzésében**.

A tevékenységüket érintő **pályázatok figyelése, előkészítése és megvalósítása** minden egyes részleg kötelessége. A pályázatokat illetően a legfontosabb feladat, hogy az általunk megvalósítani kívánt projekteket időben megtervezzük, előkészítsük, hogy bármelyik pillanatban készen álljunk egy-egy rövidebb határidejű pályázati felhívásra való sikeres jelentkezésre.

Könyvtárunk nemrég elhunyt egykori igazgatójára, **Varga Bélára** a könyvtár bejáratánál elhelyezendő **emléktáblával** kívánunk megemlékezni. Ennek elkészíttetése és a megemlékezés megszervezése 2024 végére, illetve 2025-re betervezett feladat.

A korábbi évek intézményi évkönyveinek mintájára már nagyon aktuális lenne egy friss **EKMK Évkönyv**, amelynek az alapja már részben elkészült a múlt év folyamán. Ennek megvalósítása szintén átnyúlik a következő vezetői ciklusra.

Minőségirányítási Tanács

A könyvtári minőségbiztosítási feltételek megvalósulását a Minőségirányítási Tanács (MIT) ellenőrzi és koordinálja. A MIT feladata a minőségirányítási rendszer működtetése, a minőségpolitika megfogalmazása, felülvizsgálata, közzététele. Kidolgozza a minőségcélokat és meghatározza e célok

megvalósításához szükséges eljárásokat és intézkedéseket. Ellenőrzi a működés minőségét biztosító szabályozottságot és szabályosságot. Beszámoltatja a minőségcélok megvalósításával megbízott szervezeteket és személyeket. Véleményével, javaslataival, ténymegállapításaival segíti az intézményvezetőt bizonyos döntések meghozatalában.

A könyvtár rendszeresen felméri a könyvtárhasználók igényeit és elégedettségi szintjét, és a felmérések kiterjednek az intézmény dolgozóira is. A jelenlegi vezetői ciklusban az EKMK megszerezte a Minősített Könyvtár címet, és – bár még nem dőlt el, hogy milyen innovatív javaslattal – a terv, hogy a következő 5 éven belül Könyvtári Minőségi Díjra is pályázik.

Üzemi Tanács

A közalkalmazotti jogviszony-változással a Közalkalmazotti Tanács 2020. évi XXXII. törvény 3.§ (6) szerint Üzemi Tanácsként képviseli tovább a munkavállalók érdekeit. Az Üzemi Tanács az elmúlt időszakban rendszeresen egyeztetett a vezetőséggel, hogy a munkatársak egészségének biztosításához, munkafeltételeinek javításához javaslatokkal éljen. A javaslatok túlnyomó többsége elfogadásra került és beépült az intézményi működés rendjébe.

Szakszervezet

Az intézményben szakszervezet nem működik.

Együttműködések

Az együttműködések szempontjából a legfontosabb partner kétségtelenül a fenntartó **Veszprém Megyei Jogú Város (VMJV) Önkormányzata**, hiszen az intézmény működési feltételeinek biztosítása az ő feladatköre. Nagyon fontos a polgármesterrel, az alpolgármesterekkel, a képviselőkkel és az önkormányzat egyes részlegeivel (pénzügyi, városgazdálkodási, városfejlesztési stb. iroda), valamint a Közjóléti Bizottsággal való szoros kapcsolattartás. A velük való kommunikációban kulcs szerepe van, hogy állandóan szem előtt tartsuk a pénzügyi forrásokat igénylő problémákat, amelyek megoldásához fenntartói szerepvállalás szükséges. Az intézmény rendszeresen részt vesz a VMJV által koordinált projektekben (TOP, Várostartó Monográfia, Next Gen Youth Work/URBACT, Proximities), amelyekben számos városi intézmény munkatársával dolgozunk együtt. Az önkormányzat tagjai gyakran megtisztelik intézményünket rendezvényeink megnyitásával, és mi is igyekszünk a felőlük érkező kéréseket (fogadóórák, városrészi találkozók helyszínének biztosítása) teljesíteni.

A legfontosabb együttműködő partnerek között megtalálhatjuk a városban működő **kulturális intézményeket**, a Laczkó Dezső Múzeumot, a Petőfi Színházat, a Művészetek Házát, a MNL Veszprém Vármegyei Levéltárat, a Kabóca Bábszínházat stb. Vezetői szinten jól működik az együttműködés, a találkozás és a párbeszéd rendszeres és folyamatos. Egyeztetések történnek a több intézményt is érintő események kapcsán (pl. Múzeumok Éjszakája, Ünnepi Könyvhét). Az Innovátor-győztes és az EKF programsorozat kapcsán megvalósított Szomszédolás nevű projekt révén az alacsonyabb beosztású munkatársaknak is jutott lehetőség kapcsolatok kiépítésére és a kulturális társintézmények látogatására, az ott dolgozókkal való kapcsolattartásra.

Szintén kulcs fontosságú partneri kör az **oktatási intézmények** csoportja. Gyermekekönnyvtárunk és fiókkönyvtáraink rendszeresen fogadnak óvodás és általános iskolás csoportokat. Olvasószolgálatunk, az Amerikai Kuckó, valamint a ZUG többek között a középiskolás és egyetemista rétegeket igyekeznek szolgáltatásaikkal megcélolni. Az intézményi együttműködés a Pannon Egyetemmel hivatalos szintre

is emelkedett, amikor a szelektív hulladékgyűjtés terén megállapodást írtunk alá, de a kapcsolatok a parkolás és az internet-szolgáltatás területét is lefedik.

A **helyi civil szervezetekkel** való együttműködésről már esett szó ebben a dokumentumban. Az intézmény több-kevesebb rendszerességgel helyet biztosít számos külsős közösségnek (nyugdíjas klubok, népművészeti egyesület, honismereti egyesület, foltvarrók, irodalmi kör, sakk klub, VEDIŐK, VEMAFI stb.). Kapcsolatban állunk a fogyatékkal élőket, a vakokat és gyengénlátókat, a siketeket és nagyothallókat, az autistákat stb. képviselő szervezetekkel. Együttműködünk a Veszprémi Nők Kerekasztala Egyesülettel (VENŐKE), a Veszprémi Szemle Várostarténeti Közhasznú Alapítvánnyal, a Gyerekekkel a Kuttyáért – Kuttyákkal a Gyerekekért Alapítvánnyal. Minden évben helyszínt biztosítunk a Pannon Unifest egy-egy rendezvényének. Az egyik fiókkönyvtárunkban található az Ukrán Nemzetiségi Önkormányzat, több közös programunk volt a Német Nemzetiségi Önkormányzattal, jelenleg kiállítást szervezünk a Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat számára, de volt már hasonló projektben partnerünk a Brazil Nagykövetség és a Zachor Alapítvány is (igaz, ezek nem helyi szervezetek). Az elmúlt időszakban országos konferenciát szervezett nálunk a MTA-VEAB Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudomány Szakbizottsága, és együttműködtünk a Veszprémi Humán Tudományokért Alapítvánnyal is.

Hírnevünk, programjaink, szolgáltatásaink népszerűsítése szempontjából megkerülhetetlen a helyi, regionális és országos, nyomtatott és audiovizuális **média** szerepe is. Legfontosabb ezek közül a helyi napi és hetilappal, valamint a helyi televízióval való szoros kapcsolat.

Szakmai szempontból elengedhetetlen a **könyvtárszakmai szervezetekkel, intézményekkel** (pl. a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE), az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ), a vármegyei hatókörű városi könyvtárak, a Veszprém vármegyében található városi könyvtárak – függetlenül a KSZR-ben való részvételüktől –, a települési könyvtárak, az iskolai és szakkönyvtárak) való kapcsolattartás. 2020-ban, a Nemzeti Összetartozás Évében határon túli könyvtárakkal is felvettük a kapcsolatot, és nemrégiben Veszprém kínai testvérvárosának, Ningbonak a városi könyvtára is megkereste intézményünket egy együttműködési kezdeményezéssel.

Továbbra is fontos partnereink a **kiadók, nyomdák, helyi önkormányzatok, magánkiadók**, amelyektől a kötelempéldányokat várjuk, hogy méltó módon megőrizhessük a jelenlegi mindennapok emlékét az utókornak.

A hétköznapok során mindig újabb és újabb együttműködési lehetőségek merülnek fel, és ez különösen az Európa Kulturális Fővárosa programsorozat idején nyilvánult meg. Azóta is jó kapcsolatot ápolunk a Veszprém-Balaton 2023 Zrt-vel és a Veszprém 2030 Kft-vel.

A könyvtár minden egyes részlege a közös meghajtón rendszeresen aktualizálja a csoport saját partnerlistáját, hiszen a kapcsolattartás a releváns partnerekkel is alapvető része a feladatainknak.

Eszközök

Bár az Európai Kulturális Főváros programsorozatnak köszönhetően az elmúlt években rádiófrekvenciás azonosítóval (RFID), az erre a technológiára épülő eszközökkel (bibliobox, locker, önkölcsönző) gyarapodott a könyvtár, amelyek által a könyvtári szolgáltatásokat időben és térben kiterjeszthettük, eszközfelszereltség tekintetében bőven van tér a fejlesztésre. A személyi számítógép-állomány 90%-a ugyanis 8-10 éves, a laptopok 8-12 évesek, ezért cseréjükre mindenképpen szükség lesz a lehetőségekhez alkalmazkodva. Szervereink életkora is 8 év, ezért ezek is előbb-utóbb cserére szorulnak. A könyvtári szerver-helyiségben némi belső átalakításra lesz szükség, hogy egységes rack

szekrényben rendszerezük az itt található elektronikát. Mivel a jelenlegi rendszer csak a régebbi szabvány szerinti 2,4 Ghz-es frekvencián tudja kiszolgálni az olvasókat és a kollégákat, a lefedettség nem teljes körű, az eszközök vegyes használatúak. A közösségi terek és háttérszolgálatok 100%-os lefedettségének biztosításához egységes, központilag menedzselte, kettő/három sávós, vezeték nélküli hálózat megvalósítására van szükség.

Szolgáltatások

A könyvtár szolgáltatásainak tételes felsorolása és a szolgáltatások igénybevételének feltételei a Könyvtárhasználati és Szolgáltatási Szabályzatban olvasható.

A hagyományos könyvtári feladatok (kölcsonzés, hosszabbítás, előjegyzés, általános és szaktájékoztató, dokumentumok helyben használata, adatbázisok használata, témafigyelés, irodalomkutatás, bibliográfia készítése, könyvtárközi kölcsönzés, reprográfiai szolgáltatások, számítógép használat stb.) ellátása mellett az egyes nyilvános szolgálati részlegek a saját profiljuknak megfelelő egyéb szolgáltatásokat kínálnak a könyvtár használóinak, pl.

- a Helyismereti Gyűjteményben a Veszprém városra és Veszprém vármegyére vonatkozó dokumentumok, folyóiratok, szakdolgozatok, képeslapok, és kisnyomtatványok helyben használatát biztosítják,
- az Amerikai Kuckóban oktatási tanácsadás is folyik amerikai továbbtanuláshoz,
- a ZUG-ban podcast szobát és közösségi irodai szolgáltatásokat lehet igénybe venni
- az Olvasószolgálathoz tartozó zenemű és médiagyűjteményből akár kottákat, partitúrákat is lehet kölcsönözni stb.

Rendezvényeket mind önállóan szervez, mind befogad a könyvtár. A saját programokat általában a nyilvános részlegek szervezik és bonyolítják le, amelynek dokumentálásába időnként a marketing csoport besegít. (A Kisgaléria kiállításainak megszervezése eddig a Marketing csoport feladatkörébe tartozott.) Előadások, író-olvasó találkozók, könyv- és folyóirat-bemutatók, műhelymunkák, kézműves foglalkozások, játszóházak, kutyaterápiás foglalkozások, koncertek, kiállítások, irodalomterápiás foglalkozások, könyvvásárok, vetélkedők, könyvtárhasználati bemutatók, klubösszejövetelek, baba-mama foglalkozások a legjellemzőbb programok, de idősebbek digitális felzárkóztatása, gyerekeknek robotika foglalkozás, családi rendezvények, társasjáték délutánok, nyári, téli és tematikus táborok is előfordulnak. A saját klubok között szerepel a zenei, a francia, a film, az olvasói, az anime és az angol társalgási klub is. 2025 Jókai- és Klebelsberg-émlékév lesz, az országos megemlékezésekhez a könyvtár is csatlakozni fog a maga módján.

Az intézmény évente megszervezi rendezvényeit az Országos Könyvtári Napok (OKN) és az Internet Fiesta alkalmával, ahogyan részt vesz a Kulturális Örökség Napjain, a Közösségek Hetén, a Múzeumok Éjszakáján és az Ünnepi Könyvhéten is. Saját rendszeres rendezvénye a nyilvános Eötvös-napok és a könyvtárszakmai dr. Csiszár Miklósné emléknap. A rendezvények helyszínéül az esetek többségében a Kisfaludy terem, a dr. Nagy László terem, a harmadik emeleti Közösségi tér, a ZUG, a gyermekkönyvtár foglalkoztatója, a könyvtár bejárata előtti amfiteátrum, a Kisgaléria és a fiókkönyvtárak közösségi terei funkcionálnak. A központi könyvtár harmadik emeletén lévő Közösségi térbe azonban idén nyáron beköltözik az Amerikai Kuckó, így ez már csupán a Corner rendezvényeinek helyszínéül működik tovább.

Azon vagyunk, hogy minél több speciális használói igényt is kielégítsünk, ennek érdekében látogató- és családbarát fejlesztéseket vittünk végbe az utóbbi években. Az autistáknak, a fogyatékkal élőknek, a

kisgyermekes szülőknek és a kutyabarátoknak is kedveztünk szolgáltatásainkkal. Ezeket természetesen a jövőben is fenntartjuk, és lehetőségeink szerint fejlesztjük. Ugyan nem a következő ciklusban, de a program írásához képest a jövőben kezdjük a kutyaterápiás foglalkozásokat kiterjeszteni a felnőtt olvasókra is.

A könyvtár szolgáltatásainak körét bővíti a bizonyos kormányhivatali funkciókat ellátó KIOSZK, a teraszon található Libri-Bookline Lapozó, a folyóirat-olvasó mellett található étel- és italautomata, valamint a használt mobiltelefon-, elem- és fénycsőgyűjtő doboz is.

Szolgáltatásbővítés kérdésben a könyvkiszállítás alapos kidolgozása megoldandó feladat. Mivel a Könyvtári Minőségi Díj elnyeréséhez – ami szintén célja a következő vezetői ciklusnak – egy folyamatos fejlesztésen, javításon alapuló kiemelkedő innovációra van szükség, amelynek hasznosságát a könyvtárhasználók elégedettsége és a partnerek véleménye is alátámasztja, előttünk álló feladat egy ilyen szolgáltatásunk kiválasztása és a pályázatra való előkészítése.

Pénzügyek

Az intézmény költségvetési szerv, fenntartója Veszprém Megyei Jogú Város Önkormányzata, a könyvtár költségvetésének túlnyomó része állami és önkormányzati forrásokból származik. Saját bevételeink csak korlátozott forrásokból származhatnak (beiratkozási és késedelmi díj, terembérllet, könyvárúsítás stb.) A bevételeket is korlátozza, hogy bizonyos rétegek kedvezményesen vehetik igénybe a könyvtár szolgáltatásait (diákok, nyugdíjasok, 16 év alattiak és 70 év felettek, Veszprém Kártya birtokosok, fogyatékkal élők, közgyűjtemények és helyi kulturális társintézmények dolgozói). Az intézményi kiadások tervezetten, a prioritásokra koncentrálva, de az aktuális szükségleteknek megfelelően, a gazdasági vezető engedélyével kerülnek meghatározásra. Behatárolja a források felhasználását a személyi és dologi célokra való kötelező elkülönítés. Költségvetési szervként a pénzügyi, gazdasági, ügyviteli munka a fenntartó pénzügyi irodája és a VEINSZOL felügyelete és irányítása alatt zajlik rendszeres belső ellenőrzés mellett. Az elmúlt időszakban a pénzügyi irodával megvizsgáltuk, hogy lenne-e lehetőség önálló gazdasági tevékenységet folytatnia a könyvtárnak, de sajnos nemleges választ kaptunk.

Amivel lehetne (és kellene) javítani a feltételeket és növelni a bevételeket, az a pályázatok és a szponzorok, támogatók területe. A szponzorálás lehetőségeinek részleteit azonban még ki kell dolgozni.

Marketing

A marketing a könyvtári szolgáltatások népszerűsítésében egyre nagyobb szerepet játszik, hiszen az olvasási szokások átalakulása, az élet minden területéről átfogó ismereteket nyújtó internet használatának általánossá válása, a mesterséges intelligencia elterjedése, a közösségi média térhódítása, napjaink gyors életritmus nem összehasonlítható a könyvtárak hőskorának körülményeivel. Meg kell tehát találnunk és meg kell szólítanunk azokat, akik szeretnek olvasni. Sokan nem is tudják, hogy a könyvtárban a legújabb könyvek is megtalálhatók, illetve kérésre beszerezhetők. A könyvtárat és szolgáltatásait közelről nem ismerő, de rendszeresen olvasó veszprémi lakosokat a korábban említett kitelepedésekkel érhetjük el.

Némely buszmegállóban elhelyezett könyvespolc leselejtezett, de jó állapotú és érdeklődésre számítható könyvekkel, valamint a könyvtárról szóló információval szintén hasznos lehet. A

Dózsavárosi Fiókkönyvtár területén a buszmegállóra néző építési tábla kihasználásáról már korábban született döntés, de konkrét lépés még nem történt.

A fiatalok becsábítására már idén is kértünk és kaptunk lehetőséget a Lovassy Gimnázium iskolarádiójában megjelenő reklámra (ZUG), valamint a diákok Instagram csoportjában való részvételre. Hasonló megállapodás a többi középiskolában is szükséges lenne a lehetőségekhez mérten. Ehhez az új VEDIÖK-vezetéssel való szoros kapcsolat kiépítése szükséges.

A könyvtári dokumentumok egységes arculatáért felelős logó a közelmúltban módosult, amelyre az intézmény nevének változása miatt volt szükség. Ezzel egyidejűleg kihasználtuk az alkalmat, hogy a logó korábbi, rozsdabarna színét élénkebb, türkizre változtassuk, amely megegyezik a központi könyvtár épületében található feliratok színével.

Bár van önállóan működő marketing csoportja az intézménynek, a marketing azonban tipikusan az a terület, ahol minden egyes részlegnek lehetősége van ötletelni, javaslatokat tenni, hogyan tudják még eredményesebben „eladni” a saját szolgáltatásaikat. Erre azért is szükség van, mert minden részlegnek más a célcsoportja.

Az igények és az elégedettség felmérésére természetesen rendszeresen készítünk online és papíralapú felméréseket.

Online felületeinket (honlap, közösségi média oldalak) rendszeresen aktualizáljuk. A minőségbiztosítási törekvéseinket véleményező szakértők szerint célszerű lenne az intézmény közösségi média felületeit egyesíteni, de én továbbra is azon a véleményen vagyok, hogy teljesen más a célközönsége a Helyismereti Gyűjteménynek, mint az Amerikai Kuckónak, más a központi könyvtár felnőtt olvasóinak, mint a ZUG-nak, más a fiókkönyvtárak használóinak, mint központi könyvtár gyermekkönyvtárának stb. A meglévő állapoton tehát nem szeretnék változtatni.

Változatlanul nagy kihívás, de fontos feladat a szponzorok, támogatók szerzése, a támogatási lehetőségek kidolgozása.

Vezetési elvek

Kollektív véleményezés, egyéni felelősség

A szervezet vezetőségét az igazgató, az igazgatóhelyettes és a két osztályvezető alkotja. Az ő munkájukat a csoportvezetők segítik. A vezetői döntések túlnyomó többsége konstruktív megbeszélések alapján születik, de a végső felelősséget egy személyben az igazgató vállalja. Saját hatáskörükben az igazgatóhelyettes, az osztályvezetők és a csoportvezetők is hozhatnak önálló döntéseket, de bármilyen pénzügyvel kapcsolatos kérdésben az ügyviteli és üzemeltetési osztályvezető engedélye szükséges, aki az igazgatóval megvitatta ad helyt a kérésnek vagy utasítja el azt.

Emberközpontú vezetés

Ugyanazt az emberközpontú vezetési stílust kívánom továbbvinni az elkövetkezendő öt évben is, amelyre a jelenlegi ciklusban is törekedtem. A lehetőségekhez mérten igyekszem figyelembe venni a munkatársak igényeit, élethelyzeteit, szükségleteit. Továbbra is lehetővé teszem a munkahelyi gerinctornán való részvételt, a szabályzatban foglaltak szerint a védőszemüveg igénylését, támogatom a szűrővizsgálatokon való részvételt, és rendkívüli helyzetekben (pl. hőségriadó) a körülményeknek megfelelő intézkedéssel járok el a munkatársak érdekeinek és egészségének védelmében.

Alulról jövő kezdeményezések támogatása

A munkatársak kreativitásának a vezetőség teret biztosít, hiszen az ő ötleteik, támogató hozzáállásuk elengedhetetlen ahhoz, hogy a pozitív változások megtörténhessenek és fennmaradhassanak. Ötletzuhatag néven bármely munkatársnak van lehetősége akár anonim módon, akár névvel ellátva javaslatot tenni új szolgáltatásra vagy meglévő szolgáltatás módosítására, és természetesen a vezetőség személyes megbeszélések keretében is nyitott az ötletek megvitatására akár a munkatársakkal, akár könyvtárhasználókkal. Az elmúlt időszakban szerveztünk külsősökkel és kollégákkal is könyvtári marketing-bejárást, hogy az olvasók szemével igyekezzünk megvizsgálni a meglévő állapotokat. A munkatársak javaslatai közül az elmúlt években egyébként számos sikertörténet került ki, és a jövőben is ez várható.

Képzés, továbbképzés fontossága

Munkatársaink az elmúlt időszakban számos szakmai konferencián, gyűlésen, tapasztaltcserén vettek részt, és benchmarking elemzések révén is igyekszünk az ország más könyvtárai által követett trendeket és irányokat figyelemmel kísérni. Belső tudásmegosztás révén munkatársaink rendszeres képzést tartanak az intézmény dolgozóinak és a képzési tervben meghatározott ütemben van könyvtárosainknak lehetősége akkreditált szakmai képzéseken részt venni. A képzésben és önképzésben igyekszem jó példával elől járni (*2020 Minőségi önértékelés 30 óras, 2020 Könyvtári vezetési ismeretek 120 óras, 2021 Minőség és Innováció a könyvtárban 120 óras, 2021 ÁBPE I, 2024 ősz ÁBPE 2*). A következő ciklusban is a munkatársak rendelkezésére állnak ugyanezek a belső és külső, formális és informális képzési formák.

Környezettudatosság, fenntarthatóság

E tekintetben az elmúlt öt évben több előrelépés történt. Létrehoztunk egy Zöld sarkot a könyvtár földszintjén, amelyben található egy Zöld fal a fenntarthatóságról szóló javaslatokkal. Mellette gyűjtőládákat állítottunk fel használt elemeknek, mobiltelefonoknak, fénycsöveknek. Partneri szerződést írtunk alá a Jane Goodall Intézettel. Átálltunk szelektív hulladékgyűjtésre, amelynek kutatási célokra való felhasználásával kapcsolatban a Pannon Egyetemmel írtunk alá együttműködési megállapodást. Átvettük a könyvtár udvarán található két kis virágos parcella gondozását, és munkatársaink több alkalommal is szerveztek mag- és palántacserét. A Dózsavárosi Fiókkönyvtárban Miyawaki-minierdőt létesítettünk. Időnként lehetővé tesszük a szatyorkölcsönzést is az olvasók számára. Csatlakoztunk a Madártani Egyesület jelvényadomány kampányához. A Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtárral 2022-ben együttműködési megállapodást írtunk alá zöldkönyvtári célok megvalósítása érdekében, ezzel csatlakoztunk a Zöldkönyvtári Hálózathoz. Ezek a projektek folytatódnak az új vezető kinevezését követően is. A Dózsavárosi Fiókkönyvtár udvarán további zöldítési terveink vannak.

Társadalmi hasznosulás

A helyi civil szervezetek befogadása a könyvtár épületébe több helyen is megvalósul. Már esett szó a VEMAFI-ról, a Dózsavárosi Baráti Körről, a központi könyvtárban és a fiókkönyvtárban befogadott nyugdíjas klubokról, de rendszeresen helyet biztosítunk népművészeti egyesületnek, honismereti egyesületnek, foltvarró körnek, irodalmi körnek, sakk klubnak is. Az elmúlt időszakban helyszínt biztosítottunk vérvételnek, orvosi előadásnak, kampány idején politikai rendezvénynek, képviselői fogadóóráknak, és már esett szó a kormányhivatali funkciókat ellátó KIOSZK-ról is. Bár már önmagában a tény is pozitív, hogy a klasszikus könyvtári szolgáltatások mellett ilyen sok téren tudunk segítséget nyújtani a város lakosságának, azért a cél a jövőben az, hogy ne csupán helyet adjunk a fent említett szervezeteknek könyvtárunkban, de aktívan vonjuk is be őket a könyvtár tevékenységébe és népszerűsítésébe. A szolgáltatások körét természetesen a lehetőségekhez mérten folyamatosan kívánjuk bővíteni.

Problémamegoldás a középpontban

Bár előre tervezetten zajlik a munka a könyvtári tevékenység és az intézményi működés minden területén, de elkerülhetetlen, hogy újabb és újabb váratlan helyzet álljon elő a mindennapok folyamán. Ezeket akkor is kezelni kell, ha nem készült rá előzetesen terv. A jelenlegi ciklust sújtotta pl. COVID és energiaválság miatti teljes, majd részleges épületlezárás, de szembesültünk bombahatástalanítás miatti kiürítéssel, lopássorozattal, súlyos beázással, garázsbeomlással, és az EKF-ben vállalt projektek is rengeteg többletmunkával jártak. Bár remélhetőleg a következő vezetői ciklust kevésbé érintik váratlan nehézségek, de továbbra is a problémamegoldás áll a mindennapok középpontjában, ahol az aktuálisan megoldandó feladatok prioritást élveznek.

Feladat, mint az a korábbiakban leírtak alapján kiderül, bőven akad a következő vezetői ciklusra is. Hogy mennyi valósul meg az előttünk álló kihívásokból, nagyban múlik a munkatársak önálló munkáját és ötleteit támogató vezetési stíluson, a fenntartói támogatáson, a fluktuációt kordában tartó motivációs megtartó erőn és a rendelkezésre álló anyagi források mértékének bővítésén. Felelősen ígérni természetesen csak azt tudom, hogy minden tőlem telhetőt megteszek az igazgatói pozícióra való újbóli megválasztásom esetén annak érdekében, hogy a fentebb felsorolt lista öt év múlva minél kevesebbet tartalmazzon a kihívásként, problémaként, nehézségként felvázolt elemekből.

Veszprém, 2024. augusztus 12.

